

§ 18

MSN/2022:144-003

Strängnäs kommuns riktlinjer enligt alkohollagen för alkoholservering samt försäljning/servering av folköl

Beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar att

1. Föreslå kommunfullmäktige att anta Strängnäs kommuns Riktlinjer för alkoholservering

Yrkanden

Magnus Stuart (M) yrkar på en redaktionell ändring i styrdokumentet på sid 6 att lägga till ”maximalt” till handläggningstiderna för att förtydliga. Anders Härnbro (S) yrkar bifall till Magnus Stuarts (M) yrkande.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag till beslut med Magnus Stuarts (M) yrkande och finner att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden gör så.

Beskrivning av ärendet

I enlighet med nationella rekommendationer har nya riktlinjer för servering och försäljning av alkohol samt servering och försäljning av folköl tagits fram. Nuvarande riktlinjer antogs 2017 och saknar information om till exempel catering till slutna sällskap, provsmakning och servering av alkohol på särskilda boenden. Alkoholdrycksliknande produkter har tillkommit som ett nytt begrepp i Alkohollagen.

De reviderade riktlinjerna medför förutom generella textuppdateringar och införande av lagtexthänvisningar nedanstående ändringar.

Uteserveringar

Förtydligande om samverkan med räddningstjänsten och aktörer som ansvarar för gatuverksamhet.

Inför möjlighet att utöka serveringstiden på uteserveringar inom tätbebyggt område fram till oktober månad.

Inför möjlighet att utöka serveringstiden på uteserveringar utanför tätbebyggt område till klockan 03:00.

Tillstånd till enstaka tillfälle eller tidsperiod samt till slutna sällskap

Ändring att tillfälliga serveringstillstånd kan medges för högst fyra månader per kalenderår, samt att dessa tillstånd kan meddelas för högst tre år i rad.

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Begränsningen om tre år ska inte gälla för sökanden som endast kan få markavtal/arrendeavtal för ett år i taget.

Catering
Införande av riktlinjer inom detta område.

Provsbakning
Införande av riktlinjer inom detta område.

Kryddning av snaps
Införande av riktlinjer inom detta område.

Undantag från krav på serveringstillstånd
Införande av riktlinjer om allmänt undantag samt för särskilda boenden.

Folköl
Förtydligande om anmälan om försäljning, egenkontroll och kommunens tillsyn.

Förslaget har skickats för synpunkter till berörda handläggare inom förvaltningen, andra myndigheter samt verksamhetsutövare under oktober månad och till nämnderna under december och januari månad 2022. Yttrandena har sammanställts i en separat bilaga.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser

Uppföljning

Ingen uppföljning behövs.

Beslutsunderlag

Förslag till reviderade riktlinjer, rev 2022-02-06, Strängnäs kommuns riktlinjer enligt alkohollagen för alkoholserving samt försäljning/servering av folköl.

Sammanställning av remissyttrandena.

Tjänsteutlåtande, förslag till beslut för Strängnäs kommuns riktlinjer enligt alkohollagen för alkoholserving samt försäljning/servering av folköl, 2023-02-06.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen för antagande av kommunfullmäktige.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Beslutad:	åååå-mm-dd § xx
Myndighet:	Kommunfullmäktige
Diarienummer:	MSN/2022:144-003
Ersätter:	Strängnäs kommuns riktlinjer enligt alkohollagen för alkoholservering samt för försäljning/servering av folköl KF 2017-02-27 § 37
Gäller för:	Alla nämnder och förvaltningen
Gäller fr o m:	2023-xx-xx
Gäller t o m:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Samhällsbyggnadskontoret/Miljöenheten
Uppföljning:	Vid behov

Strängnäs kommuns riktlinjer för servering och försäljning av alkohol samt servering och försäljning av folköl

Innehåll

Inledning	3
Kommunen ska ha tydliga och aktuella riktlinjer	3
Syftet med riktlinjerna för alkoholserving	3
Alkohollagen – en skyddslag	4
Informationsskyldighet vid ansökan och tillsyn	5
Kommunens informationsskyldighet	5
Handläggningstider vid ansökan	5
Kommunens tillsynsverksamhet	6
Tillsynsavgifter	8
Riktlinjer vid servering	9
Remissyttranden och störningar	9
Remissyttranden och lämplighet	10
Kunskapsprov för alkoholserving	11
Remissyttranden och serveringstider	11
Ordning och nykterhet	12
Uteserveringar	13
Gemensamt serveringsutrymme	14
Villkor vid beviljande av serveringstillstånd	15
Tillstånd till enstaka tillfälle eller tidsperiod samt till slutna sällskap	16
Catering	18
Provsmakning	18
Kryddning av snaps	19
Undantag från krav på serveringstillstånd	20
Allmänt undantag	20
Serveringstillstånd krävs inte på särskilda boenden	20
Folköl	21
Källor	22

Inledning

Riktlinjerna beskriver hur kommunen hanterar en ansökan eller en anmälan och hur tillsynsarbetet bedrivs. Men det räcker inte att bara hänvisa till kommunens riktlinjer för att avslå en ansökan om serverings- eller provsmakningstillstånd. Det måste finnas konkreta omständigheter som talar emot ett beviljande i exempelvis Polismyndighetens och miljöförvaltningens remissyttrande.

Inriktningen i kommunens arbete med alkoholtillsyn fungerar som ett stöd när tillsynsplanen upprättas. Tillsynsplanen beskriver mer konkret hur kommunen planerar sitt tillsynsarbete till exempel vilka serveringsställen som är planerade att få besök. Tillsynsplanen uppdateras vartannat år eller vid behov.

Kommunen ska ha tydliga och aktuella riktlinjer

Lagstiftaren anser att det är mycket viktigt att kommunen har tydliga riktlinjer som redogör för vad som gäller enligt alkohollagen (2010:1622) och anslutande föreskrifter, samt vilka hänsyn till lokala förhållanden som kommunen tar vid tillståndsgivningen.

Strängnäs kommuns riktlinjer är politiskt förankrade och beslutade av kommunfullmäktige. Riktlinjerna finns tillgängliga på kommunens webbplats eftersom de ska vara kända hos kommunens samtliga tillståndshavare och hos allmänheten. Riktlinjerna ska spegla kommunens nuvarande uppfattning och ambitionsnivå och de ska revideras regelbundet, dock minst året efter varje valår.

Syftet med riktlinjerna för alkoholservice

Tankarna bakom de kommunala riktlinjerna för serveringstillstånd är att de på ett enkelt och tydligt sätt ska redogöra för innehållet i alkohollagen för näringsidkare, tillståndshavare, beslutfattare och allmänheten. Riktlinjerna syftar till att

- göra det lättare att förutse om en planerad etablering kan beviljas tillstånd,
- göra att kommunen behandlar ansökningar om serveringstillstånd på ett likvärdigt sätt,
- bidra till en rättssäker, snabb och effektiv tillståndsprövning samt
- bidra till en likvärdig, effektiv och samordnad tillsyn.

Genom riktlinjerna informerar kommunen både tillståndshavare och allmänheten om den lokala anpassningen till alkohollagen.

Riktlinjerna utgår från alkohollagens bestämmelser och rättspraxis. Detta ger i vissa fall ett visst utrymme för kommunen att utveckla sin egen alkoholpolitik. Riktlinjerna får inte avvika från alkohollagen. Riktlinjerna får inte heller vara formulerade så att de kan tolkas som regler i lagens mening, det vill säga de får

inte vara normgivande. Kommunerna har inte befogenhet till normgivning enligt vare sig alkoholförordningen (2010:1636) eller regeringsformen (1974:152). I dessa riktlinjer har kommunen valt att utöka tidsrymden avseende tillfälliga serveringstillstånd utöver nationella rekommendationer.

Strängnäs kommuns nuvarande riktlinjer för alkoholserving antogs den 27 februari 2017. Dessa riktlinjer revideras nu enligt Folkhälsomyndighetens nu gällande modell.

Folkhälsomyndigheten (FoHM) har 15 maj 2020 publicerat en ny vägledning för hur de kommunala riktlinjerna för alkoholserving kan utformas. En större förändring i lagen är, att lagstiftaren den 1 juli 2019 införde begreppet ”alkoholdrycksliknande preparat” i alkohollagen. Ett flertal paragrafer i alkohollagen påverkades av den ändringen. Ett alkoholdrycksliknande preparat kan till exempel vara en sorts glass, frusna drinkar, gelégodis eller annat med en alkoholhalt över 2,25 volymprocent alkohol.

Strängnäs kommun ska liksom tidigare verka för ett rikt och levande restaurangliv som också är aktivt i kommunens strävan mot en god alkoholpolitik. Förtäring av alkohol i trivsamma miljöer bidrar till att skapa den helhetsmiljö kring alkohol som är en grundval för samhällets syn på alkoholförtäring och en förebild för alla miljöer där alkohol serveras.

Alkohollagen – en skyddslag

Alkohollagen är en skyddslagstiftning vars syfte är att begränsa alkoholens skadeverkningar. En utgångspunkt är att skyddet för människors hälsa alltid ska gå före företagsekonomiska eller näringspolitiska hänsyn.

Serveringsbestämmelserna i 3 kap 5 § alkohollagen (2010:1622) bygger på det allmänna kravet att försäljning av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras.

Av 8 kapitlet 17 § alkohollagen framgår att det är viktigt att ta hänsyn till serveringsställets geografiska läge. Det är till exempel viktigt att ta hänsyn till om serveringslokalen ligger i ett bostadsområde, vid en skola, en idrottslokal eller en fritidsgård.

Av 8 kap 20 § alkohollagen framgår att ansvarig personal ska se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks vid servering av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat.

Informationsskyldighet vid ansökan och tillsyn

Kommunens informationsskyldighet

Bestämmelser om kommunernas informationsskyldighet

Enligt 8 kap 9 § alkohollagen (2010:1622) är kommunerna skyldiga att informera om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter. Därutöver ska kommunen, enligt samma bestämmelser, ha riktlinjer för tillämpning av föreskrifterna i kommunerna

Kommunens riktlinjer

Kommunen ska informera på följande sätt:

- Kortfattad information om alkohollagen ska finnas på kommunens webbplats www.strangnas.se.
- Informationen på kommunens webbplats ska uppdateras regelbundet.
- Information om gällande taxa och avgifter ska finnas på kommunens webbplats www.strangnas.se.
- Utbildning i metoden ”Ansvarsfull alkoholservering” ska erbjudas tillståndshavarna och dess personal minst en gång per år.
- Regelbundet återkommande möten med tillståndshavarna ska genomföras.
- Samverkansavtal ska finnas mellan kommunen och Polismyndigheten. Avtalet reglerar de båda tillsynsmyndigheternas arbete enligt alkohollagen.
- Efter utfört tillsynsbesök ska kommunen skicka ett tillsynsprotokoll till tillståndshavaren alternativt till den som bedriver detaljhandel/servering av folköl.
- Kommunen ska lämna information om åldersgränser och ålderskontroll på samtliga serverings- och försäljningsställen.
- Efter att ansökan/anmälan har kommit in ska kommunen återkoppla till sökanden med begäran om eventuella kompletteringar samt information om handläggning och kostnad inom tio arbetsdagar.
- En bekräftelse ska skickas till sökanden/anmälaren senast inom tre arbetsdagar efter att kommunen bedömt att ansökan/anmälan är komplett.
- Kommunens alkoholinspektörer ska även ge information via telefon och e-post.

Handläggningstider vid ansökan

Bestämmelser om handläggningstider vid ansökan

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska kommunerna fatta beslut i ärenden om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut ska kommunerna informera de sökande om skälen till att handläggningstiden förlängs. Ett beslut att förlänga handläggningstiden får inte överklagas.

Kommunens riktlinjer

Handläggningstiden räknas från den dag när ansökan är komplett till den dag som tillstånd meddelas.

Handläggningstiden vid ansökningsärenden är maximalt följande:

- **60 dagar:** vid ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och till slutna sällskap, ansökan om gemensam serveringsyta, ändrade serveringstider, utökning av dryckessortimentet eller anmälan om ändrade ägarförhållanden samt utökade lokaler.
- **30 dagar:** vid tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten och till slutet sällskap.
- **14 dagar:** vid anmälan om catering, provsmakning samt kryddning av snaps.

I Strängnäs kommun beslutas ärenden enligt alkohollagen genom delegationsbeslut av alkoholinspektören eller vid samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott. Beslut enligt alkohollagen ska omedelbart justeras om det är nödvändigt för verksamheten. Ett tillståndsbrev ska kunna skrivas ut senast två arbetsdagar efter sammanträdesdagen.

Kommunens tillsynsverksamhet

Bestämmelser om kommunernas tillsynsverksamhet

Av 9 kap 2 § alkohollagen (2010:1622) framgår bland annat att kommunen och polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen.

Av 9 kap 2 § alkohollagen (2010:1622) framgår att för tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring i 7 kap finns det särskilda regler i marknadsföringslagen (2008:486). Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna gentemot den som har serveringstillstånd får, i fråga om marknadsföring på serveringsstället, utövas även av kommunen.

Kommunens riktlinjer

Kommunen genomför följande tillsyn:

- *Förebyggande tillsyn* är kommunens arbete med information och utbildning, exempelvis utbildningar i ”*Ansvarsfull alkoholservice*”, informationsmöten med branschen samt nätverksmöten mellan myndigheter och branschen. Likaså ska kommunens arbete med att sprida kunskap om hur alkohollagen omsätts i det praktiska arbetet på serveringsstället. Kommunens alkoholinspektörer agerar inte som konsulter och ger inte heller förhandsbesked om hur en tillståndshavare ska agera i specifika ärenden.
- *Inre tillsyn* innebär att kommunen arbetar med att granska om den som har ett serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Granskningen sker ofta med hjälp av andra myndigheter som Polismyndigheten, Skatteverket och

Kronofogdemyndigheten. Den inre tillsynen är administrativ och sker med stöd av remisser och underrättelser mellan myndigheterna.

- *Yttre tillsyn* sker när kommunen besöker serveringsstället under pågående verksamhet för att på plats kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Besöket sker ibland under dagtid men framför allt under kvällar och nätter. Tillsynsbesöket kan även ske genom så kallad samordnad tillsyn. Samordnad tillsyn innebär att kommunen tillsammans med andra myndigheter, till exempel Polismyndigheten, Skatteverket, Tullverket, miljöenhetens livsmedelsinspektörer och räddningstjänsten, gör ett gemensamt besök på serveringsstället.

Inre och yttre tillsyn kan leda till att en utredning inleds och att förnyade remisser skickas till de berörda myndigheterna. Detta kan leda till att ärenden avskrivs men det kan också leda till förslag om sanktionsåtgärder. De sanktioner som kan komma ifråga är *erinran*, *varning* eller *återkallelse*. Om en utredning inleds ska kommunen avsluta ärendet med ett beslut. En genomförd tillsyn ska dokumenteras och avslutas. De uppgifter som har framkommit med anledning av tillsynen ska kommuniceras med tillståndshavaren. Tillståndshavaren ska alltid få skriftlig dokumentation efter genomförd tillsyn.

- Strängnäs kommun genomför förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn enligt en upprättad tillsynsplan (rutintillsyn).
- Kommunens tillsynsplan sträcker sig över två år.
- Påkallad tillsyn kan ske efter till exempel anmälan från allmänheten eller andra myndigheter.
- Kommunens mål är att samtliga tillståndshavare ska ha minst ett tillsynsbesök per år.
- Inre tillsyn ska ske minst två gånger per år och löpande via något kreditinstitut.
- Förebyggande tillsyn ska ges i form av utbildning, till exempel ”*Ansvarsfull alkoholservice*”, genom möten med kommunens tillståndshavare samt i arbetet med metoden ”*Krogar mot knark*”.
- Polismyndigheten är en tillsynsmyndighet enligt alkohollagen. Om polismyndigheten genomför tillsyn på egen hand ska den efter tillsynstillfället sända skriftlig dokumentation från genomförd tillsyn till den förvaltning inom kommunen som handlägger serveringsärenden.
- Om en anmälan om avbrott i verksamheten inkommer, kan kommunen meddela tillstånd för avbrott för en viss tid, maximalt två år. Tillståndshavaren ska lämna information om varför avbrott önskas samt en tidsplan för eventuella åtgärder som ska genomföras under avbrottstiden. Om ett serveringstillstånd inte längre ska användas ska kommunen återkalla serveringstillståndet.
- Kommunen kommer att bevaka Folkhälsomyndighetens kommande prioriterade vägledning vad gäller servering, tillsyn och detaljhandel.

Tillsynsavgifter

Bestämmelser om tillsynsavgifter

Kommunerna har enligt 8 kap 10 § andra stycket alkohollagen (2010:1622) rätt att ta ut avgifter för tillsyn av dem som har serveringstillstånd. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras i kommunallagen (2017:725)

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, tillhandahåller information om tillstånds- och tillsynsavgifterna och om självkostnads- och likställighetsprinciperna.

Kommunens riktlinjer

Aktuella avgifter och information ska finnas på kommunens webbplats www.strangnas.se. En översyn av kommunens avgifter och taxor för provning och tillsyn pågår under 2023 med målsättning att de ska börja gälla från 1 januari 2024.

- En avgift tas ut vid ansökningar och vid anmälan.
- Vid tillfälliga tillstånd tas en avgift ut per dag eller per tillfälle.
- Tillsynsavgiften baseras på vilken andel av den totala omsättningen som består av alkoholförsäljning tillståndshavaren har. Avgiften blir högre ju högre andelen är.
- En tillståndshavare med stadigvarande serveringstillstånd ska betala en årlig avgift för den tillsyn kommunen genomför. Även den som driver verksamhet med försäljning av folköl ska betala en årlig tillsynsavgift.
- För inspektioner och andra tillsynsåtgärder som görs utanför den planerade tillsynen tar kommunen ut avgift för nedlagd tillsynstid enligt timavgift.
- För kunskapsprovet tas en avgift ut per provtillfälle, utöver det antal kunskapsprov som ingår i ansökan. I avgiften ingår inte kostnaden för auktoriserad tolk.
- En påminnelseavgift tas ut från tillståndshavaren om den årliga restaurangrapporten inte lämnas in i rätt tid.
- Om ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten, respektive till slutet sällskap avslås, återbetalas den del av provningen som avser kostnaden för tillsyn.

Riktlinjer vid servering

Remissyttranden och störningar

Bestämmelser om riktlinjer vid remissyttranden och störningar

Enligt 8 kap 11 § alkohollagen (2010:1622) får en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd inte bifallas utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats. Detsamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten.

Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för verksamheten. Om en ansökan avser servering inom eller invid ett militärt område ska yttrande dessutom inhämtas av vederbörande militära chef innan ansökan får bifallas.

Av 8 kap 16 § alkohollagen (2010:1622) framgår att lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt.

Av 8 kap 17 § alkohollagen (2010:1622) framgår att om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav i lagen är uppfyllda.

Kommunens riktlinjer

Kommunen begär i samband med tillståndsprövning, anmälningsärenden samt vid inre tillsyn, alltid in yttrande genom remiss till Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och räddningstjänsten. I vissa fall begärs även yttrande från utbildningskontoret, teknik- och servicekontoret, socialkontoret samt från andra kommuners tillståndsenheter. Yttranden kan även inhämtas från hyresvärd, närboende, grannar med flera.

- Frågor rörande hälsoskydd och livsmedel är av stor betydelse. I samband med prövningen kontrollerar miljöenheten att verksamheten är registrerad för livsmedel. Miljöenheten bedömer även risken för störningar, eventuella klagomål från tidigare störningar samt att verksamheten följer gällande riktvärden för buller.
- Polismyndigheten ska yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för verksamheten i enlighet med 8 kap 11 § alkohollagen, ta ställning till verksamhetens inriktning samt till den sökta serveringstiden. Polismyndighetens krav om förordnade ordningsvakter och eventuellt krav på tillstånd för offentlig tillställning ska framgå av remissvaret. Av yttrandet ska en motivering för myndighetens ställningstagande framgå.
- Socialkontoret ska yttra sig om det finns sociala skäl att ta hänsyn till exempel om det är ett socialt utsatt område, ett område med många barn och ungdomar samt om serveringslokalen finns i en butik eller ett shoppingcentrum.
- Räddningstjänsten ska yttra sig om brandskyddet, över lokalernas och/eller serveringställets lämplighet samt ta ställning till det maximala antalet personer som får vistas i serveringslokalerna. Räddningstjänsten tar också kontakt med den av kommunen kontrakterade sotningsentreprenören för att kontrollera så att rengöring och

brandskyddskontroll av imkanaler i restaurangverksamhet har genomförts utan allvarliga anmärkningar.

Remissyttranden och lämplighet

Bestämmelser om remissyttranden och lämplighet

Enligt 8 kap 12 § alkohollagen (2010:1622) får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag. Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om prov som avses i andra stycket och om undantag i vissa fall från skyldigheten att avlägga prov

Kommunens riktlinjer

Kommunen begär vid ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och till slutna sällskap, alltid in yttrande från Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, räddningstjänsten samt från kreditinstitutet.

- I Polismyndighetens remissyttrande ska framgå sökandens personliga lämplighet, uppgifter ur belastnings- och misstankeregistret, risken för störningar och behovet av ordningsvakter. I remissyttrandet ska även framgå om sökanden har ansökt och fått beslut om tillstånd för offentlig tillställning.
- Skatteverket ska yttra sig om sökanden, de personer som företräder bolaget, personer med betydande inflytande samt eventuellt andra bolag som sökanden är delaktig i, fullgör sina skyldigheter gentemot det allmänna utan anmärkningar. Skatteverket ska vid begäran lämna ett sakkunnighetsutlåtande.
- Kronofogdemyndigheten ska yttra sig om sökanden fullgör sina skyldigheter gentemot det allmänna (stat, kommun, region) eller har varit inblandad i någon ören konkurs. Myndigheten ska även yttra sig över om sökanden, de som företräder bolaget, personer med betydande inflytande samt eventuellt andra bolag som sökanden är delaktig i, förekommer i myndighetens register. Dessutom ska Kronofogdemyndigheten upplysa kommunen om eventuellt näringsförbud finns.
- Remiss ska även skickas till andra kommuner om sökanden är, eller tidigare har varit, delaktig i, drivit eller haft betydande inflytande i ett serveringstillstånd i en annan kommun. Detta sker för att kontrollera om verksamheten tidigare skötts i enlighet med lagstiftarens intentioner.

Kommunen är remissinstans till andra kommuner och till Spelinspektionen.

Samtliga remissinstansers yttranden väger tungt vid handläggningen av ärendet. Yttranden från närboende, grannar och hyresvärd kommer också att vägas in vid

beslut i ärendet. En helhetsbedömning av konkreta omständigheter i det enskilda fallet är avgörande.

Kunskapsprov för alkoholservering

Bestämmelser om kunskapsprov

Av 8 kap 12 § alkohollagen (2010:1622) framgår att sökanden genom att avlägga ett prov ska visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningensligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Kommunens riktlinjer

- Provtid kan bokas av sökanden så fort ansökningsavgiften är betald.
- Omprov bör inte ske förrän tidigast två till fyra arbetsdagar efter det tidigare provtillfället. Detta för att sökanden ska få mer tid att förbättra sina kunskaper i alkohollagstiftningen.
- Ansökan avslås om sökanden inte klarar kunskapsprovet efter tre försök.
- Resultatet av ett kunskapsprov meddelas senast två arbetsdagar efter avlagt prov.
- Kunskapsprov kan göras av den person som ansöker om serveringstillstånd och av en eller flera personer som ingår i bolag/enskild firma/förening som redan har ett serveringstillstånd.
- Vid ändrade ägarförhållanden kan ett nytt kunskapsprov krävas för att säkerställa att kraven i alkohollagen fortfarande uppfylls.
- Vid kunskapsprov får sökanden vid behov anlita en auktoriserad tolk. Kostnaden för tolk betalas av sökanden.
- Alkoholinspektören ser till att rutinerna kring proven sker i enlighet med Folkhälsomyndighetens föreskrifter.

Remissyttranden och serveringstider

Bestämmelser om remissyttranden och serveringstider

Av 8 kap 19 § alkohollagen (2010:1622) framgår att kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Det ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 § alkohollagen om serveringsställets belägenhet eller andra skäl som kan antas medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering inte påbörjas tidigare än klockan 11:00 och inte pågå längre än till klockan 01:00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Kommunens riktlinjer

Kommunen kan inte enbart hänvisa till riktlinjerna som grund för att avslå en ansökan om utökad serveringstid. Det måste också finnas konkreta omständigheter som talar för ett avslag.

- Polismyndighetens yttrande är av stor betydelse. Inte minst vid prövningen av serveringstid utanför normaltiden klockan 11:00 – 01:00.
- Olika serveringstider kan vara lämpliga för olika miljöer eller för olika typer av serveringstillstånd.

- Risk för störningar för de som bor nära ett serveringsställe kan påverka kommunens ställningstagande.
- Kommunen kan komma att tillämpa en provotid vid beslut om utökad serveringstid om särskilda skäl finns. En ny ansökan om fortsatt utökad serveringstid ska inkomma senast 60 dagar innan provotiden går ut.
- Vid servering till slutet sällskap, och vid verksamhet utanför tätbebyggt område, kan serveringstid efter klockan 02:00 meddelas.
- Verksamhet som inte ligger i direkt anslutning till bostäder kan, om angivna skäl innebär en minskad risk för störningar, meddelas utökad serveringstid efter klockan 02:00. Serveringstiden meddelas i så fall för ett år i taget. En ny ansökan om utökad serveringstid kan då lämnas in och en ny prövningsavgift tas ut enligt fastställd taxa.
- Utökad serveringstid vid tillfälliga tillstånd till allmänheten kan medges till klockan 02:00. Detta gäller endast vid större arrangemang.
- Vid speciella tillfällen, som till exempel på juldagen och nyårsafton, kan tillståndshavaren ansöka om utökad serveringstid till klockan 03:00. Om inga hinder föreligger kan beslut meddelas och då för ett år i taget.

Ordning och nykterhet

Bestämmelser om ordning och nykterhet

Av 1 kap 11 § andra stycket alkohollagen (2010:1622) framgår att försäljning kallas servering om drycken eller **preparaten** ska förtäras på stället.

Av 3 kap 5 § alkohollagen (2010:1622) framgår att försäljning av alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat** ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Den som säljer alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat** ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.

Av 8 kap 20 § alkohollagen (2010:1622) framgår att vid servering av alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat** ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.

Av 8 kap 21 § alkohollagen (2010:1622) framgår att priset för en alkoholdryck eller ett **alkoholdrycksliknande preparat** får vid servering inte få sättas lägre än inköpspriset för drycken jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljningen av drycker med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat**.

Av 8 kap 22 § alkohollagen (2010:1622) framgår att vid servering av alkoholdrycker ska lättdrycker finnas att tillgå i tillfredsställande urval och omfattning.

Av 8 kap 23 § alkohollagen (2010:1622) framgår att från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller **alkoholdrycksliknande preparat** som har serverats i lokalen. Detta gäller inte hotellrum med minibar.

Av 8 kap 24 § alkohollagen (2010:1622) framgår att på serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon inta eller tillåtas inta andra alkoholdrycker eller **alkoholdrycksliknande preparat** än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller dock inte på hotellrum.

Inte heller får någon inta eller tillåtas inta alkoholdrycker eller **alkoholdrycksliknande preparat** på ett serveringsställe där dessa preparat inte får serveras eller i en lokal som yrkesmässigt upplåts för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat** inte är tillåten.

Alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat** som inte får serveras i en lokal som avses i denna paragraf får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen.

Kommunens riktlinjer

- Kommunens riktlinjer förutsätter att serveringen av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska vara ansvarsfull och präglas av måttfullhet. Fokus är återhållsamhet vid servering, att skadeverkningar av alkohol ska förhindras samt att kravet på ordning och nykterhet gäller såväl på serveringsstället som i dess direkta närhet. Även övrig oordning, som inte är direkt orsakad av alkoholförtäring, ska undvikas.
- Tillståndshavaren ska ha kontroll över alkoholservningen. Personaltätheten liksom lokalens utformning, har stor betydelse.
- Personalens kompetens och utbildning är av stor vikt för att serveringen bedrivs i enlighet med lagstiftarens intentioner. Genomgången utbildning i metoden ”*Ansvarsfull alkoholservning*” är ett krav vid vissa typer av tillstånd.
- Servering av större mängder alkohol till en person, eller till en grupp personer, vid ett och samma tillfälle, ska begränsas då det inte bedöms som lämpligt eller måttfullt. Försäljning av hela flaskor med spritdrycker, så kallade helrör, hinkar eller brickor med starköl eller liknande överensstämmer inte med lagens krav på måttfullhet.
- I Strängnäs kommun ska tillståndshavare med serveringstid efter klockan 01:00 ha en skriftlig alkohol- och drogpolicy för sin personal.

Uteserveringar

Bestämmelser för uteserveringar

Av 8 kap 14 § alkohollagen (2010:1622) framgår att serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Av 8 kap 17 § alkohollagen (2010:1622) framgår att om alkoholservning på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda. Av 8 kap 19 § alkohollagen (2010:1622) framgår att kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat** får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av ovanstående inte påbörjas tidigare än klockan 11:00 och inte pågå längre än till klockan 01:00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Bestämmelserna i första-tredje styckena gäller inte rumsservering på hotell eller minibar i hotellrum enligt 5 § alkohollagen.

Kommunens riktlinjer

- Kommunen kan behöva ha en dialog med det kontor, eller annan aktör, som ansvarar för gatuverksamheter, till exempel markupplåtelse, sophantering, gatuskötsel.
- Kommunen kan behöva ha en dialog med räddningstjänsten för att till exempel bedöma hur uteserveringar ska avgränsas med hänsyn till framkomlighet för blåljusverksamheterna.

- Kommunen kan besluta om kortare serveringstider för en uteservering än för verksamhetens servering inomhus. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen, till exempel för de som bor i närheten av restaurangen.
- Serveringstiden på en uteservering inom tätbebyggt område kan, efter ansökan och utredning, medges fram till klockan 24:00 under perioden maj-oktober, onsdag-lördag samt dag före helgdag.
- Utökad serveringstid på en uteservering utanför tätbebyggt område, och där det inte finns bostäder i närheten, kan efter ansökan och utredning, medges fram till klockan 03:00 året runt.
- Uteserveringen ska placeras i direkt anslutning till serveringsstället och den ska vara överblickbar.
- Uteserveringens avgränsning ska göras på sådant sätt att alkohollagens krav följs samt att den överensstämmer med Strängnäs kommuns övriga regler och riktlinjer vad gäller uteserveringar.
- Tillståndshavaren måste uppvisa tillstånd för markupplåtelse, dispositionsrätt för området samt eventuellt bygglov för att kunna meddelas tillstånd för en uteservering.

Gemensamt serveringsutrymme

Bestämmelser om gemensamt serveringsutrymme

Av 8 kap 14 § alkohollagen (2010:1622) framgår att serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Varje tillståndshavare ska svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för vad som i övrigt gäller enligt denna lag under den tid han eller hon bedriver servering där.

Kommunens riktlinjer

- Vid ett tillfälligt evenemang ska avgränsningen av det gemensamma utrymmet vara tydligare än avgränsningen vid en stadigvarande uteservering. Skälet är att det oftast är betydligt fler gäster vid ett tillfälligt evenemang.
- Vid tillfälliga evenemang med ett gemensamt serveringsutrymme kan ett krav om förordnade ordningsvakter komma att villkoras.
- Möjlighet finns att ansöka om ett eget serveringstillstånd samtidigt med en ansökan om ett gemensamt serveringsutrymme. Detta gäller särskilt vid tillfälliga tillstånd. Kommunen kommer att behandla ansökningarna parallellt.
- Varje tillståndshavare ska ha ett eget serveringstillstånd både för serveringsstället och för sin del av det gemensamma serveringsutrymmet.
- Särskilt noggrann prövning kommer att ske i enlighet med förarbetena till alkohollagen.

Villkor vid beviljande av serveringstillstånd

Bestämmelser om villkor vid beviljande av serveringstillstånd

Av propositionen "En ny alkohollag (2009/10:125) framgår att en myndighet som på ansökan meddelar ett för sökanden positivt beslut, utan författningsstöd, enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer rätt att till sitt beslut foga olika slag av villkor. (s. 166).

Kommunens riktlinjer

- Vid serveringstider efter klockan 01:00 kan villkor om utbildning i ”*Ansvarsfull alkoholservice*” för all personal som arbetar i serveringen med arbetstid efter klockan 23:00 komma att meddelas.
- Villkor om förordnade ordningsvakter kan komma att meddelas efter vissa klockslag.
- Villkor kan meddelas att de förordnade ordningsvakterna ska ha ett utökat ansvarsområde.
- Villkor om olika utrymningstider kan komma att meddelas för servering i olika lokaler eller utrymmen på ett serveringsställe (till exempel för en uteservice).
- Om ett evenemang anordnas på en idrottsanläggning kan villkor om olika serveringstider, beroende på typ av evenemang, komma att meddelas.
- Villkor om serveringens inriktning, som framkommer i sökandens verksamhetsbeskrivning, får inte ändras utan att detta i förväg anmäls till tillståndsmyndigheten. Om en anmälan inte sker kan en tillsynsutredning komma att inledas.
- Villkor om att endast tillåta bordsservice kan vid behov meddelas, till exempel på ett gemensamt serveringsområde.
- Villkor kan ställas om att dörrar och fönster ska vara stängda efter en viss tid för att undvika ljudstörning för de som bor nära ett serveringsställe.

Tillstånd till enstaka tillfälle eller tidsperiod samt till slutna sällskap

Bestämmelser om tillstånd till enstaka tillfälle samt slutna sällskap

Av 8 kap 2 § alkohollagen (2010:1622) framgår bland annat att serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Det kan avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd). Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat** eller flera av dessa drycker eller preparat. Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat enligt 6 och 7 §§ kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Av 8 kap 13 § alkohollagen (2010:1622) framgår att den som har tillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, får köpa de spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker och **alkoholdrycksliknande preparat** som är skattepliktiga enligt lagen (1994:1564) om alkoholskatt, som behövs för rörelsen endast av partihandlare eller av detaljhandelsbolaget. Den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid ett enstaka tillfälle eller under en enstaka tidsperiod, får köpa motsvarande drycker eller **preparat** endast hos detaljhandelsbolaget.

Av 8 kap 15 § alkohollagen (2010:1622) framgår bland annat att tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten endast får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap.

Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert får meddelas utan krav på matsservering. Det ställs inte heller krav på matsservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 §§ alkohollagen (2010:1622).

Kommunens riktlinjer

Vid en ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten är prövningen mer omfattande än den prövning som görs vid ansökan om ett tillfälligt serveringstillstånd till ett slutet sällskap.

Vid ansökan om ett tillfälligt serveringstillstånd till ett slutet sällskap, där sökanden är någon som bedriver näringsverksamhet, är prövningen mer omfattande än den prövning som görs vid ansökan från en privatperson eller en förening. Prövningen är inte så omfattande om sökanden redan har ett serveringstillstånd i kommunen och då regelbundet provas i enlighet med alkohollagen.

Årligen återkommande evenemang som pågår i flera månader ska söka permanent serveringstillstånd. En mer omfattande verksamhet får söka ett permanent tillstånd. Denna restriktivitet beror på att tillfälliga tillstånd riskerar att negativt påverka förutsättningar för de etablerade restaurangerna. Företag som bedriver näringslivsverksamhet och som ansöker om återkommande tillfälliga serveringstillstånd bedöms som regelbunden verksamhet och ska söka permanent serveringstillstånd.

- Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om en regelbundet återkommande verksamhet varje vecka, månad eller år.
- Det är viktigt att den tillfälliga serveringen inte blir en återkommande verksamhet år från år, liknande en mindre restaurangverksamhet som till exempel endast har öppet sommartid. Syftet är att eliminera risken för

uppkomst av affärsmässigt drivna serveringsställen av mer eller mindre stadigvarande karaktär som kringgår de krav på kök och mat som ställs vid stadigvarande serveringstillstånd och därmed inte konkurrerar på lika villkor som sådana serveringar.

- Ett *enstaka tillfälle* är ett tillstånd som sträcker sig över en dag.
- Med *enstaka tidsperiod* avses tillstånd som sträcker sig över flera dagar.
- Tillfälligt tillstånd under exempelvis en festival kan avse från några dagar upp till maximalt sju dagar. Sådana tillstånd meddelas maximalt vid sex olika tillfällen per kalenderår. Risken för olägenheter ökar vid längre tid.
- Tillfälligt serveringstillstånd för en viss tidsperiod medges för högst fyra månader per kalenderår. Sådana tillstånd meddelas under högst tre år i rad. Undantag från ovanstående ska gälla ansökningar om tillfälligt serveringstillstånd för en period på högst fyra månader där sökanden endast kan erhålla markavtal/arrendavtal för ett år i taget.
- Samma ansökan kan innehålla maximalt sex tillfällen per kalenderår och för en och samma avgift, om samma förutsättningar gäller för samtliga olika datum som ansökan avser.
- Utsträckt serveringstid vid tillfälligt tillstånd till allmänheten kan medges till klockan 02:00 vid större evenemang.
- Sökanden ska ha dispositionsrätt till den lokal som avses i ansökan.
- Vid tillfälliga tillstånd till allmänheten kan restaurangrapport komma att begäras in.

Tillstånd till slutna sällskap

Huvudreglerna för vad som kännetecknar ett slutet sällskap är, att det är en begränsad krets av personer, ett företag, en förening eller andra sammanhang, med ett gemensamt intresse. Det gemensamma intresset ska avse något utöver den tillställning där alkoholdrycker serveras.

- Villkor kan meddelas att arrangören i förväg, och senast klockan 12:00 vardagen innan arrangemanget äger rum, ska meddela kommunen via e-post tillstand@strangnas.se om vilka som ska delta vid arrangemanget.
- Vid tillfälligt tillstånd till slutet sällskap kan tillståndsmyndigheten komma att begära in kvitton på inköp av alkoholdryckerna och de alkoholdrycksliknande preparat som tillhandahållits gästerna.

Definitioner:

Ett stadigvarande serveringstillstånd till ett slutet sällskap är antingen

- en *klubb rättighet*, det vill säga ett serveringstillstånd för ett visst sällskap som en förening, ett företag, en klubb, en personalgrupp eller liknande, eller
- en *festvånings rättighet*, det vill säga ett serveringstillstånd till en restaurangrörelse som på beställning bedriver alkoholservice till olika slutna sällskap.

Catering

Bestämmelser om catering

Av 8 kap 4 § alkohollagen (2010:1622) framgår att den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap kan meddelas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen. Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat att få ett cateringtillstånd.

Kommunens riktlinjer

- Den lokal som ska användas ska vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt. Tillståndshavaren bör själv, för att förkorta handläggningstiden, kontakta räddningstjänsten för att få ett intyg om att lokalen är godkänd.
- Om lokalen behöver godkännas måste anmälan om catering lämnas in minst två veckor innan evenemanget ska äga rum.
- I anmälan ska finnas uppgift om datum, klockslag, lokal, matutbud och vilket slutet sällskap det gäller.

Provsmaakning

Bestämmelser riktlinjer vid provsmakning

Av 8 kap 6 § alkohollagen (2010:1622) framgår att anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl, eller andra jästa alkoholdrycker eller **alkoholdrycksliknande preparat** vid arrangemang riktade till allmänheten är tillåtet under förutsättning att 1) arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker eller preparat som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller 2) de partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker eller **preparat** som ska erbjudas. Den som har ett stadigvarande serveringstillstånd ska innan arrangemanget äger rum göra en anmälan till kommunen.

Av 8 kap 7 § alkohollagen (2010:1622) framgår att den som tillverkar alkoholdrycker eller **alkoholdrycksliknande preparat** från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna eller **preparaten**. Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker eller **preparat** vid tillverkningsstället om den har ett särskilt tillstånd för provsmakning. Av 2 och 6 §§ Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (FoHMF 2014:8) om anmälan av lokal för cateringverksamhet, kryddning av spritdryck för servering av snaps och provsmakning framgår att anmälan som tillståndshavaren ska lämna till kommunen ska innehålla tillståndshavarens namn och organisationsnummer. Om det är en enskild firma ska personnummer och uppgift om lokal för provsmakning finnas. I anmälan ska det finnas uppgifter om vilka alkoholdrycker som ska ingå i provsmakningen.

Av 7 § samma föreskrift framgår att tillståndshavaren vid anmälan ska ange serveringsställe, namn på de partihandlare som ska delta som utställare, hur ordning och nykterhet ska säkras, hur betalning ska gå till och dag och tid för arrangemanget.

Det är viktigt att särskilja provsmakning från servering. Alkohollagen och Folkhälsomyndighetens föreskrifter talar om vad som ska uppnås gällande provsmakning utan att det är reglerat i detalj. Syftet är att lämna utrymme till kommunerna, som har kunskapen om lagen och de lokala förutsättningarna, att bedöma hur provsmakning ska utformas på bästa sätt (FoHM, Vägledning för servering, 2022-09-28).

Provsmakning innebär att man serverar små mängder, motsvarande en matsked (15 ml) eller mindre, av olika produkter. Syftet är i huvudsak att ge deltagarna en uppfattning om kvalitet och smak. Vid provsmakning behöver man inte servera mat.

Den som har ett stadigvarande serveringstillstånd behöver inte ansöka om ett nytt särskilt tillstånd för provsmakning om provsmakningen sker i de egna serveringslokalerna och med de drycker som ingår i serveringstillståndet. Eftersom det vid dessa tillfällen även finns mat att erbjuda gästerna gäller inte kravet på att endast servera de små mängder alkohol som gäller vid en exempelvis en mäsas.

Kommunens riktlinjer

- En anmälan om ett provsmakningsarrangemang ska dock lämnas in till kommunen senast två veckor före provsmakningstillfället.

Dryck	Antal prov/produkt	Volym	Total mängd
Öl, andra jästa alkoholdrycker samt alkoholdrycksliknande produkter	4-8	å 4 cl	Max 32 cl
Vin	3-6	å 3 cl	Max 18 cl
Spritdrycker	3-6	å 1,5 cl	Max 9 cl

Kryddning av snaps

Bestämmelser om kryddning av snaps

Av 8 kap 3 § alkohollagen (2010:1622) framgår att den som har ett stadigvarande serveringstillstånd har, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

Framställning av snaps på serveringsstället ger tillståndshavaren möjlighet att erbjuda egna produkter. Rätten att framställa snaps är ett undantag från huvudregeln. Det är inte tillåtet för en tillståndshavare att tillverka, omförpacka eller buteljera andra alkoholdrycker än den egna snapsen.

Kommunens riktlinjer

- Kryddning av snaps avser spritdryck som motsvarar den traditionella svenska okryddade brännvinet.
- Verksamheten ska vara i liten skala tillräckligt för servering vid till exempel årets julbord.
- Kryddning ska ske i originalbutelj.
- Av anmälan ska framgå vilka kryddor som används, vilken spritdryck som avses och vilken mängd som ska kryddas.

Undantag från krav på serveringstillstånd

Bestämmelser om undantag från krav på serveringstillstånd

Av 8 kap 1a § alkohollagen (2010:1622) framgår att serveringstillstånd inte krävs om serveringen avser ett enskilt tillfälle för i förväg bestämda personer, sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Av 8 kap 1b § alkohollagen (2010:1622) framgår att serveringstillstånd inte krävs för servering till boende och besökare till denna på sådana särskilda boenden som avses i 5 kap 5§ andra och tredje styckena och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, och vid vilka måltidsservice tillhandahålls.

Den som bedriver alkoholservering enligt första stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

Allmänt undantag

Serveringstillstånd krävs inte om serveringen:

- Avser ett enskilt tillfälle för i förväg bestämda personer,
- sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna och preparaten, samt
- äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol eller lättdrycker till exempel ett café.

Serveringstillstånd krävs inte på särskilda boenden

Folkhälsomyndigheten har under 2014 gett ut en informationsbroschyr, artikelnummer 14004, som riktar sig till den som är ansvarig för, eller arbetar på ett särskilt boende. Broschyren kan laddas ner från www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material. Mer information finns i 8 kap 1b § alkohollagen (2010:1622).

Det är tillåtet att servera spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat till de boende och deras besökare på särskilda boenden där man erbjuder måltidsservice. Undantaget gäller inte restauranger som serverar mat till allmänheten även om de är i anslutning till särskilda boenden.

- Ingen ansökan eller anmälan till kommunen krävs, men kommunen bör ha kännedom om vilka särskilda boenden som serverar alkoholdrycker.
- De alkoholhaltiga dryckerna och preparaten ska köpas på Systembolaget. Om det särskilda boendet har serveringstillstånd kan inköp även ske från annan leverantör. Ett egenkontrollprogram ska finnas och användas på boendet.
- Samma regler gäller som på andra serveringsställen.
- Kommunen är tillsynsmyndighet över alkoholservering på särskilda boenden. Om de allmänna bestämmelserna inte följs kan kommunen förbjuda fortsatt servering i sex månader alternativt meddela den ansvarige personen en varning.

Kommunens riktlinjer

- Egenkontrollprogrammet ska skickas till kommunen för kännedom.
- En serveringsansvarig person över 20 år ska finnas till hands.
- Anmälan om serveringsansvarig person ska skickas till kommunen för kännedom.

Folköl

Bestämmelser om försäljning och servering av folköl

Av 5 kap 5 § och 8 kap 8 § alkohollagen (2010:1622) framgår att detaljhandel med folköl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel 1) som ingår i anläggningar som är godkända enligt föreskrifter meddelade med stöd av 7 § 1 livsmedelslagen (2006:804) eller registrerade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, och 2) som är avsedda för stadigvarande försäljning av livsmedel och där det också säljs mat.

Utan hinder av vad som föreskrivs i första stycket får detaljhandel med folköl bedrivas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av sådan öl.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska anmäla verksamheten till den kommun där försäljningen sker. Försäljning får inte påbörjas förrän anmälan har gjorts.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program.

Kommunens riktlinjer

- Försäljning av folköl, det vill säga en alkoholdryck (öl) med en alkoholhalt över 2,25 upp till 3,5 volymprocent, får inte påbörjas innan en anmälan om försäljning har lämnats in till kommunen.
- Vid försäljning av folköl krävs att mat serveras eller att matvaror försäljs. Med matvaror avses varor ur det vanliga matvarusortimentet, till exempel mejeriprodukter, charkvaror, torrvaror, grönsaker och frukt samt ett brett urval av konserver och djupfrysta matvaror. Som matvaror räknas också pizzor, piroger, smörgåsar och portioner av hämtmat. Däremot anses inte livsmedel inom det så kallade kiosksortimentet vara matvaror som glass, konfektyr, snacks, lättdrycker, kaffe, te, kakao, frukt, produkter av frukt, honung, kex och liknande.
- Folkölsförsäljning ska bedrivas i lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel. Försäljning får inte ske från food-trucks och liknande verksamheten då de i lagens mening varken är transportmedel eller utgör lokaler eller andra utrymmen i byggnader.
- Förslag på godkänt matvarusortiment finns på kommunens webbplats www.strangnas.se.
- Den som säljer eller serverar folköl ska ha ett egenkontrollprogram som personalen kontinuerligt får kunskap om.
- Egenkontrollprogrammet ska finnas tillgängligt på försäljningsstället.
- Kommunen ska bedöma rutinerna i egenkontrollprogrammet och säkerställa att näringsidkaren följer de försäljningsregler som finns.
- Tillsyn av anmälda folkölsförsäljning sker regelbundet och ibland som samordnad tillsyn tillsammans med polismyndigheten (som också är

tillsynsmyndighet). Tillsynen kan samordnas med tillsyn enligt annan lagstiftning som kommunens miljöenhet har ansvar för samt eventuellt med andra myndigheter. Vid besöken kontrolleras bland annat att ordning och nykterhet råder, att försäljning till märkbart berusade personer eller person under 18 år inte sker och att serveringsstället eller butiken har ett fullgott matutbud. Denna tillsyn framgår i Strängnäs kommuns tillsynsplan.

Källor

Alkohollagen 2010:1622, utfärdad 2010-12-02

Lag om ändring i alkohollagen (2010:1622), SFS 2019:345, utfärdad 2019-05-29 (införandet av begreppet alkoholdrycksliknande preparat, 1 kap 10a §)

Folkhälsomyndighetens publikation "Vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholserving, nr 20048, daterad 2020-05-15

Folkhälsomyndighetens publikation "Vägledning om servering – alkohollagen", nr 22212, daterad 2022-09-29

Folkhälsomyndighetens uppdaterade plan för tillsynsvägledning enligt alkohollagen samt lagen om tobak och liknande produkter 2023-2024, daterad 2022-11-07

Folkhälsomyndigheten publikation "Alkoholserving på särskilda boenden, egenkontroll", 2014, art nr 14004

Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om anmälan av lokal för cateringverksamhet, kryddning av spritdryck för servering som snaps och provsmakning, FoHMFS 2014:8, daterad 2014-02-04

Strängnäs kommuns riktlinjer för alkoholserving och försäljning av folköl, beslutade av kommunfullmäktige, beslutad 2017-02-27, § 37

Sammanställning av remissyttranden

Yttrande från Teknik och servicenämnden

Räddningstjänsten önskar tillägg enligt följande: Sidan 10 (Riktlinjer vid servering/remissyttranden och lämplighet), punkt om räddningstjänsten. Lägg till "Räddningstjänsten tar också kontakt med den av kommunen kontrakterade sotningsentreprenören för att kontrollera så att rengöring och brandskyddskontroll av imkanaler i restaurangverksamhet har genomförts utan allvarliga anmärkningar".

Kommentar: infört i riktlinjerna

Måltidsservice önskar att alkohol som ska serveras i verksamheten kan köpas in via det ramavtal som finns för livsmedel, eftersom grossisterna också har ett sortiment för alkohol. Varför ska inköpen ske från Systembolaget? Inköp från upphandlad leverantör av livsmedel underlättar arbetet för den som ska beställa och hantera fakturor.

Kommentar: För att kunna köpa alkohol från en partihandlare måste man ha ett serveringstillstånd till allmänheten eller stadigvarande tillstånd till slutet sällskap. Har man inget tillstånd så måste man göra sina inköp på Systembolaget. Vi förtydligar detta i riktlinjerna.

Måltidsservice önskar också att det framgår tydligare om undantaget för alkoholtillstånd som gäller särskilda boenden också gäller seniorrestaurangen Glada Laxen, eller om undantaget gäller strikt för avdelningar på boendena.

Kommentar: Undantaget gäller endast för boende och besökande till denna på särskilda boenden. Glada Laxen är tillgängligt för allmänheten och behöver därför ett serveringstillstånd (Som t.ex. Måsta Äng i Eskilstuna har). Vi förtydligar detta i riktlinjerna.

Yttrande från Kulturnämnden

I riktlinjerna beskrivs under rubriken "catering" att "Kommunen kan komma att ta hänsyn till om lokalen ligger i områden som är särskilt känsliga ur ordningssynpunkt, eller ligger i anslutning till ungdoms- eller idrottsmiljö."

När det gäller mötesplatserna i kommunen och ett framtida kulturcentrum i Strängnäs befarar kulturnämnden att företag som kan efterfråga att genomföra catering i lokalerna får svårigheter att tolka riktlinjerna vid tillståndsprövning. Ungdomsverksamhet förekommer i och i närheten av mötesplatserna, befintliga kulturscener samt i det blivande kulturcentrum i kommunen. Kan det bli ett hinder för cateringfirmor att få tillstånd med den skrivningen som föreslås i riktlinjerna?

Kommentar: Skrivningen tas bort under rubriken Catering.

Yttrande från Barn och utbildningsnämnden

Ingen erinran.

Yttrande från Polismyndigheten LPO Eskilstuna

Ingen erinran.

Yttrande från Länsstyrelsen i Södermanlands län

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker

- att riktlinjerna får en översyn.
- att riktlinjerna följer Folkhälsomyndighetens vägledning för riktlinjer enligt alkohollagen.

Om de föreslagna riktlinjerna anser länsstyrelsen

- att de har inslag av egna regler utanför alkohollagen och påminner om att riktlinjerna inte får vara normerande.
- att ett tillfälligt tillstånd inte kan medges för fyra månader och påminner om att ett tillfälligt tillstånd får uppgå till ett par månader enligt praxis.
- att en kommun inte ska avvakta tre år innan ett årligen återkommande arrangemang ska anses vara stadigvarande och påminner om att tillfällig servering förutsätter att det inte är en regelbundet återkommande verksamhet.
- att Strängnäs kommun bör ändra förslaget till reviderade riktlinjer i enlighet med ovan.

I yttrandet bistår länsstyrelsen Strängnäs kommun med råd och information i ett urval av Strängnäs kommuns föreslagna riktlinjer. Bland råden återfinns även länsstyrelsens synpunkter och skäl.

Råden avser

- Kommunens informationsskyldighet
- Gemensamt serveringsutrymme
- Villkor vid beviljande av serveringstillstånd
- Tillstånd till enstaka tillfälle eller tidsperiod samt till slutna sällskap

Att länsstyrelsen har tillsyn i länet och ska bistå med råd innebär inte att råden är bindande. Rättsregler som länsstyrelsen informerar om är däremot gällande och praxis ska beaktas.

Råd från länsstyrelsen i ett urval av föreslagna riktlinjer

Länsstyrelsen noterar och tillstyrker att riktlinjerna följer den modell som tagits fram av tidigare myndigheten Statens Folkhälsoinstitut och genom aktuell vägledning hos Folkhälsomyndigheten (publicerad 2020-05-15, artikelnummer 20048). Det är viktigt att de kommunala riktlinjerna är likformiga i hela landet (prop. 2009/10:125 s. 95).

Av Folkhälsomyndighetens vägledning framgår att riktlinjerna ska utgå från alkohollagens regler och rättspraxis. Riktlinjerna får inte vara normgivande, vilket innebär att kommunerna inte i något fall får ha egna regler som avviker från lagen eller anslutande bestämmelser eller ersätta den prövning som ska ske i det enskilda fallet.

Länsstyrelsen anser att förslaget till aktualiserade riktlinjer behöver en justering. Nedan följer råd för ett urval av riktlinjerna och allmänna synpunkter.

Kommunens informationsskyldighet

Kommunen har i riktlinjerna angivit att en tillsynsplan årligen ska upprättas. Detta är en rättsregel som hör till 9 kap. 2 § alkohollagen och ska inte förväxlas med en riktlinje.

Det är oklart vad Strängnäs kommun vill uppnå med att ange tillsynsplanen som riktlinje under denna rubrik. Om kommunen vill klargöra att informationsskyldigheten enligt 8 kap. 9 § alkohollagen innefattar information om kommunens tillsynsplan kan kommunen klargöra hur kommunen avser leva upp till kraven i fråga om informationsskyldigheten.

Eftersom det finns en rättsregel i alkohollagen om tillsynsplan (9 kap. 2 §) bör dock tillsynsplanen finnas representerad under en egen riktlinje i kommunens styrdokument.

Kommentar: Texten om tillsynsplan har tagits bort

Gemensamt serveringsutrymme

Kommunen anger i en riktlinje att ansökan om gemensamt serveringsutrymme kan sökas samtidigt som det egna stadigvarande serveringstillståndet som varje tillståndshavare behöver inneha, kan sökas. Kommunen kan tillföra en riktlinje som förklarar att tillstånd för gemensamt serveringsutrymme inte går att inneha och att grundläggande är att varje tillståndshavare som vill dela på serveringsutrymmet ska inneha egna stadigvarande serveringstillstånd och hur kommunen ska säkerställa det.

Villkor vid beviljande av serveringstillstånd

Två riktlinjer är snarlika. Det inte är tydligt för länsstyrelsen vad skillnaden mellan villkoren i praktiken består i. Se nedan. Kommunen bör förtydliga detta eller ensa riktlinjerna.

Snarlika riktlinjer:

- Ett villkor som kan meddelas vid sena serveringstider efter klockan 01:00, är till exempel utbildning i "Ansvarsfull alkoholserving" för all personal som arbetar i serveringen med arbetstid efter klockan 23:00.
- Villkor som kan meddelas för sena serveringstider efter klockan 01:00 är utbildning i "Ansvarsfull alkoholserving" för till exempel all personal som arbetar i serveringen med arbetstid efter klockan 23:00.

Kommentar: riktlinjerna har ensats.

Tillstånd till enstaka tillfälle eller tidsperiod samt till slutna sällskap

Länsstyrelsen noterar att Strängnäs kommun i förslaget bland annat skrivit att tillfälliga tillstånd ska kunna meddelas i upp till fyra månader och anser att:

- Ett tillfälligt tillstånd kan inte medges för fyra månader. Ett tillfälligt tillstånd får, enligt praxis, uppgå till ett par månader vilket också återges i FHI Handbok alkohollagen, s. 61.

STRÄNGNÄS KOMMUN

- Det följer inte praxis att efter först tre år av årligen återkommande verksamhet ställa krav på stadigvarande tillstånd.
- Riktlinjerna får inte vara normerande. Även det talar emot att tillfälliga tillstånd kan medges för mer än två månader och att efter tre år ställa krav på stadigvarande tillstånd.

Länsstyrelsen vill särskilt framhålla att det i grunden är tre saker som styr förutsättningarna för att tillfälliga tillstånd ska kunna meddelas sökanden i förhållande till stadigvarande tillstånd. För det första ska tillfälliga tillstånd gälla enstaka tillfälle eller enstaka tidsperiod. Med enstaka tidsperiod avses enligt praxis från tidigare lagstiftning några dagar upp till ett par månader. För det andra förutsätts att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet. För det tredje är antalet tillståndstillfällen i en viss serveringslokal av betydelse. Anordnas ofta tillfällig servering till olika slutna sällskap i samma serveringslokal är det lämpligt att kräva ett stadigvarande tillstånd avseende lokalen. Detta bland annat för att underlätta tillsynsmyndigheternas tillsyn.

Tillfälliga tillstånd kan inte gälla i fyra månader, enligt äldre och fortsatt tillämpad praxis. Mot bakgrund av att alkohollagen ska tillämpas restriktivt och tillsynsmyndigheterna inte får låta näringslivets intressen gå före de sociala skyddsaspekterna, anser länsstyrelsen att Strängnäs kommun ska behålla gällande riktlinjer som behandlar giltighetstid och när evenemang anses återkommande. Det ska framgå när ett stadigvarande tillstånd krävs och att ett tillfälligt tillstånd därför ska vägras.

Tillstånd som sträcker sig över specifikt sommarmånaderna saknar ett eget begrepp i lagstiftningen men har traditionellt kallats för en säsongsrättighet eller ett säsongstillstånd. Av praxis gäller att säsongsrättigheten är en form av stadigvarande tillstånd för verksamheter som årligen har servering under sommarmånaderna eller under en annan årligen återkommande tidsperiod. Dessa bör inte förväxlas med tillfälliga tillstånd.

Vid en servering som har karaktär av att vara stadigvarande är risken för att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa generellt sett större, särskilt vid servering till allmänheten. Det finns flera skyddsaspekter att ta hänsyn till, vilket lagstiftaren säkerställer genom att kommunen ska pröva sådan verksamhet som stadigvarande.

Det finns mer om ovanstående, särskilt kring kök- och matkraven, kraven på lokalens utformning och lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt, de personliga kunskaps- och lämplighetskraven, bland annat i Prop. 2009/10:125 på sidan 105., Prop. 2011/12:61 på sidan 16. och SOU 2009:22 på sidan 264 och 8 kap. 11, 16, 17 §§ alkohollagen.

STRÄNGNÄS KOMMUN

Förutsebarheten genom stadigvarande tillstånd underlättar tillsynsberedskapen för alla berörda tillsynsmyndigheter, vilket är ett ytterligare skäl till att det är viktigt att säsongsrättigheter prövas som stadigvarande tillstånd.

Kommentar: Kommunen noterar Länsstyrelsens synpunkter men avser att behålla riktlinjen om 4 månader respektive 3 år.

Allmänna synpunkter om riktlinjer för tillämpning av alkohollagen och bedömningen av alkoholrelaterade olägenheter

Alkohollagstiftningen har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en social skyddslagstiftning. Härav följer att i de fall där alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska skall de alkoholpolitiska hänsynen ha företräde (prop. 1994/95:89 s. 62, 106, prop. 2009/10:125 s. 57).

Alkoholens negativa medicinska och sociala konsekvenser och skadeverkningar är en av vår tids stora utmaningar. Alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar (prop. 2009/10:125 s. 56).

Nedan följer information om hur lagstiftaren avsett att kommunerna med riktlinjer ska kunna påverka restaurangetableringen.

Utformningen av kommunala riktlinjer (alkoholpolitiska program) härrör till att kommunerna skall bedöma riskerna för eventuella alkoholrelaterade olägenheter (prop. 1994/95:89 s. 105). Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och miljökontorets bedömning av risken för att störningar uppkommer för närboende skall tillmätas stor vikt i tillståndsprövningen (prop. 1994/95:89 s. 105). I riktlinjerna kan och bör anges vilka kriterier kommunen avser att tillämpa vid bedömningen av om en servering kan befaras medföra alkoholrelaterade olägenheter (prop. 1994/95:89 s. 106).

Det ska för en kommun vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, såsom i närhet av skolor, ungdomsgårdar eller där många ungdomar annars brukar samlas, eller i områden med känd missbruksproblematik. Om antalet restauranger i ett område har ökat eller riskerar att öka till en sådan omfattning att påvisbara alkoholpolitiska olägenheter kommer att uppstå bör kommunen som tillståndsmyndighet kunna vägra nya serveringstillstånd i området (prop. 1994/95:89 s. 105-106). På grund av detta ger alkohollagen ett visst utrymme för lokala anpassningar av när och var servering ska tillåtas i varje kommun.

Kommunen får om det finns särskilda skäl begränsa ett tillstånds giltighet till viss tid (8 kap. 2 § 2 st alkohollagen) och om det på grund av serveringsställets läge eller om det av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning

STRÄNGNÄS KOMMUN

och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa får serveringstillstånd vägras även om övriga krav i lagen är uppfyllda. (8 kap. 17§ alkohollagen).

Skyldigheten att tillhandahålla information om alkohollagen och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen, syftar till en likabehandling av tillståndsansökningar inom kommunen. Tanken är att detta ska leda till förutsebarhet som också medför att den som ansöker om serveringstillstånd på förhand kan bedöma om tänkt etablering kan ges tillstånd. Det är också skälet till att riktlinjerna ska innehålla information om vad som gäller enligt alkohollagen, liksom en redogörelse för de lokala omständigheter som har betydelse för prövningen. (Prop. 2009/10:125 s. 93-95).

Yttranden från verkamhetsutövare

Rebeccalogen 69
Ingen erinran.

Crepes & Stekhuset

Ser ingen anledning att ändra befintliga regler och serveringstillstånd om man är angelägen att besöks- och turistnäringen ska vara en viktig ekonomisk faktor för Strängnäs kommun.

Kommentar: De reviderade riktlinjerna medför en ökad möjlighet för tillfälliga verksamheter att bedriva säsongsverksamhet.